

Незаконне отримання відшкодування слід розглядати як розкрадання державного майна, а не як ухилення від оподаткування. Посилення відповідальності сприятиме зменшенню кількості зловживань.

Після прийняття Податкового кодексу необхідний мораторій на внесення змін до нього. Це сприятиме стабілізації податкового законодавства. Однак, у самому кодексі слід передбачити можливість маніпулювання окремими його елементами для забезпечення достатньої гнучкості податкового механізму: межі зміни ставки, обсяг і структуру наданих пільг тощо.

За умови прийняття науково обґрунтованої програми реформування ПДВ, реалізації наведених у статті пропозицій по удосконаленню механізму цього важливого податку, тенденція до зниження його ефективності може бути подолана.

Отже, на цей час практична і наукова бази країни дають підстави стверджувати, що є усі передумови для вдосконалення системи обліку та звітності в умовах реформування податкової політики.

Ми завжди готові вислухати зауваження та пропозиції, взяти участь у подальших дослідженнях з розглянутих питань, оскільки робота над їх подальшим розв'язанням продовжується.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про податок на додану вартість»
2. *Вакуліч І. П.* Податкове адміністрування та ефективність податкової системи // *Фінанси України*. — 2003. №2 — С. 54—59.
3. *Василик О. Д.* Теорія фінансів: Підручник. — К.: НІОС, 2001. — 416 с.
4. Все начиналось с десятины: этот многоликий налоговый мир. Пер. с нем. / *Общ. ред. и вступ. ст. Б. Е. Ланина*. — М.: Прогресс, 1992. — 408 с.
5. *Суторміна В. М., Феодосов В. М., Андрущенко В. Л.* Держава — податки — бізнес. — К.: Либідь, 1992. — 328 с.

О. П. Сухоребра, канд. екон. наук, доцент кафедри аудиту, Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ОСОБЛИВОСТІ ОПЕРАТИВНОГО ОБЛІКУ НА ЗЕРНОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Організація і технологія зернопереробного виробництва вимагає безперервного його управління, яке забезпечує оперативний облік. Оперативний облік має велике значення, оскільки без своєчасної конкретної інформації неможливо управляти діяльністю підприємства. Особливо зростає значення обліку в ринкових умовах господарювання, де потрібне гнучке маневрування ресурсами, повсякденний контроль за їх

використанням, виробництво саме тієї продукції, яка користується попитом у споживачів [1, с. 6].

За допомогою оперативного обліку здійснюється контроль за виконанням договорів поставок товарно-матеріальних цінностей, використанням робочого часу, обладнання і техніки, випуском та реалізацією продукції тощо.

Проведені дослідження наукової літератури доводять, що проблема теоретичного обґрунтування і практичної доцільності виокремлення і розвитку оперативного обліку відноситься до числа найбільш дискусійних. Неузгодженість з цього приводу постала ще з початкової стадії його виникнення, і не втратила своєї значимості до теперішнього часу.

Оперативний облік є окремою складовою господарського обліку. Проте, можливості цілеспрямованої взаємодії оперативного і бухгалтерського обліку визначаються багатьма факторами, зокрема, станом організації обліку, способом обробки інформації, власним відношенням до проблеми з боку керівників економічних служб. У той же час, виключно важливого значення набуває опрацювання концепції взаємодії цих видів обліку. Хоча існують твердження, що оперативний облік дублює і навіть руйнує бухгалтерський облік. З цього приводу можна зазначити протилежне, що оперативний облік є інформаційною основою моделювання окремих об'єктів у системі бухгалтерського обліку. На основі взаємодії даних ведеться, наприклад, оперативно-бухгалтерський облік матеріалів і зведений облік витрат на виробництво.

Оперативний облік створює інформаційні можливості для поточного управління процесами, які не знаходять відображення в бухгалтерському обліку. В межах постачальницької діяльності це може бути виконання договорів постачання, надходження, розміщення і стан матеріальних ресурсів, витрати на придбання та розрахунки з постачальниками.

Оперативний облік забезпечує інформаційні потреби безпосереднього (щогодинного, щозмінного, щодобового тощо) управління, коли потрібне гнучке маневрування, постійне регулювання, контроль та оцінка ходу робіт окремих об'єктів [2, с. 14].

Дані оперативного обліку використовуються для поточного контролю і спостереження за окремими операціями на певних ділянках господарської діяльності з метою керівництва ними безпосередньо у процесі їх здійснення [3, с. 5]. Інформація оперативного обліку є необхідною для економічного аналізу, яким завершується діючий і починається новий управлінський цикл. Резерви економічного розвитку головним чином знаходяться у сфері виробництва, тому аналіз не повинен обмежуватися загальними показниками обсягу виробництва, якості продукції, собівартості, а повинен проникати на рівень підрозділів підприємства, де безпосередньо вирішуються завдання розвитку.

Отже, інформація бухгалтерського обліку є недостатньою для всебічної і детальної оцінки діяльності постачальницьких, виробничих і збутових підрозділів з точки зору досягнень і втрачених можливостей, їх впливу на загальні результати підприємства і резерви. Вона доповню-

ється даними оперативного обліку, які дозволяють розкрити загальні показники підприємства і довести їх до потрібної деталізації.

Зазначені основні функції оперативного обліку визначають його місце у циклі поточного управління, і ще раз підтверджують об'єктивність існування, свідчать про обмін інформації, яка міститься в оперативному і бухгалтерському обліку, про необхідність взаємодії цих видів обліку. Поряд з цим, можна виокремити три групи процесів, які є об'єктами оперативного управління:

— окремі елементи незавершеного виробництва і різного роду незакінчених господарських операцій;

— вже завершені процеси і господарські операції локального характеру, такі, наприклад, як отримання окремих партій матеріалів від конкретних постачальників, передача їх із цеху на склад виготовлених виробів, відвантаження окремих партій готової продукції конкретними покупцями тощо;

— сукупні процеси, які здійснюються на відповідних стадіях кругообігу коштів і які включають в себе всі однорідні процеси і господарські операції оперативного локального характеру. Прикладами можуть бути процеси залучення у виробництво грошових коштів, заготовка матеріалів, трудових ресурсів, виготовлення продукції, її реалізація та інше, які мали місце протягом певного періоду.

Оперативний контроль за витратами сировини і матеріалів та економічний аналіз роботи зміни (бригад) організовується на основі оперативного, щоденного, щомісячного обліку виробництва, який визначає витрати основних матеріалів на виробництво по кожній зміні (бригаді), цеху та в цілому по підприємству.

На борошномельно-круп'яних підприємствах за кожною зміною здійснюється облік таких виробничих операцій: кількості і якості зерна, яке надходить зі складів у виробництво; кількості і якості виробленої продукції, отриманих побічних продуктів і відходів; кількості порожніх мішків, які надійшли у вибійне відділення і кількості мішків, що передані із вибійного відділення на склади з продукцією.

В комбікормовому цеху за кожну зміну обліковують кількість і якість сировини, що надійшла у виробництво, кількість і якість продукції, виробленої за окремими рецептами. При виробництві брикетованих і гранульованих комбікормів ведеться також облік руху тари по вибійному відділенню.

З метою оперативного контролю за сировиною та готовою продукцією при безтарному зберіганні, змінний майстер заповнює «План розміщення борошняної і зернової сировини в борошному корпусі» та «План розміщення комбікормів в корпусі готової продукції».

Облік витрат на виробництво здійснюється бухгалтерією підприємства централізовано за цехами або ділянками та видами виробництва (помелах борошна, комбікормах, преміксах тощо) в розрізі елементів затрат та калькуляційних статей витрат.

Зведений облік витрат на виробництво здійснюється на основі даних (журналів обліку витрат на виробництво, відомостей розподілу матері-

алів, заробітної плати тощо), які отримуються внаслідок обробки первинної документації, оформленої у встановленому порядку. На підприємствах з цеховою структурою управління зведений облік повинен забезпечувати виокремлення в собівартості продукції витрат окремих цехів. На підприємствах з безцеховою структурою управління зведений облік витрат на виробництво може здійснюватися за видами продукції в цілому по підприємству.

Для перевірки правильності і повноти облікованих за місяць виробничих витрат складається зведений журнал обліку витрат на виробництво.

На основі даних зведеного обліку затрат на виробництво складаються калькуляції фактичної собівартості, які використовуються для контролю за виконанням плану по собівартості як окремих видів, так і всієї випущеної продукції. Звітні калькуляції складаються на всі види продукції, виготовленої підприємством.

Практика досліджень довела, що зведений облік витрат на виробництво борошномельно-круп'яної і комбікормової продукції базується на даних оперативного обліку, який дає можливість отримувати більш повну і точну інформацію і тим самим сприяє ефективному управлінню виробництвом, ресурсами та повсякденному контролю за їх використанням.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Грабова Н. М.* Теорія бухгалтерського обліку: 2001: Навч. посібник / За ред. М. В. Кужельного. — 6-те вид. — К.: А.С.К., 2001. — 272 с. (Економіка. Фінанси. Право).
2. Бухгалтерський фінансовий та внутрішньогосподарський облік в галузях системи переробної промисловості АПК (на основі національних стандартів) / За ред. проф., д-ра екон. наук В. В. Сопка та О. В. Бойка — К.:Фенікс, 2001. — 468 с.
3. Бухгалтерський облік в Україні. Навч.посіб. Норм.-практ. матеріали. За ред. Р. Л. Хом'яка. — Львів: Науковий університет «Львівська політехніка» (Інформаційно-видавничий центр «ІНТЕЛЕКТ+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2001. — 728 с.

Н. В. Уткіна, аспірант,
Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ

Фінансовий результат господарювання підприємства характеризує його операційну, фінансову, інвестиційну діяльність та служить основним критерієм для вибору структури та обсягу виробництва продукції, сценаріїв бюджету, програм оптимізації витрат, інвестиційних проектів, фінансових вкладень.